

СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА



RAUF ABLYAZOV UNIVERSITY
EAST EUROPEAN

Кафедра права та інформаційної справи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Спеціальність

081 ПРАВО

Освітньо-
професійна
програма

ПРАВО

Освітній
ступінь

БАКАЛАВР

2024 рік

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Шифр навчальної дисципліни (за ОПП)	ОК 18
Мова викладання	українська
Семестр	5
Обсяг дисципліни (у кредитах ЄКТС і годинах)	3/90
Передумови вивчення дисципліни:	ОК 4 Професійна англійська мова та міжнародні комунікації; ОК 13 Конституційне право ОК 19 Міжнародне право
Анотація навчальної дисципліни:	Актуальність та необхідність вивчення дисципліни «Практика Європейського Суду з прав людини» зумовлена вступом України до Ради Європи та започаткуванням в національній правовій системі нових правозахисних механізмів. У рамках цієї навчальної дисципліни передбачається вивчення основних елементів європейської системи захисту прав людини, нормативної бази щодо регулювання порядку звернення та розгляду справ в Європейському Суді з прав людини, змісту рішень Європейського суду з прав людини за різними напрямками, зокрема, щодо захисту особистих, політичних, соціально-економічних прав людини, особливостей імплементації рішень Європейського суду в національне законодавство та виконання їх органами державної влади в Україні, в тому числі судами загальної юрисдикції. Крім того, у майбутніх юристів формуються навички щодо використання європейських правозахисних механізмів у своїй практичній діяльності, вміння фахово аналізувати рішення Європейського суду з прав людини та визначати рівень ефективності звернення до Європейського суду у конкретних практичних ситуаціях.
Мета і завдання навчальної дисципліни:	Метою навчальної дисципліни – набуття теоретичних та практичних знань з Європейського права, ознайомлення з особливостями застосування Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ) положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, вироблення навичок роботи з рішеннями та практикою ЄСПЛ, вирішення правових питань на базі Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
Мета орієнтована на формування у студентів таких компетентностей:	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК9. Здатність працювати в команді.

	ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності. СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування. СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
Результати навчання:	РН2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини. РН4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

2 ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма організації освітнього процесу	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Семестр вивчення	Обсяги за видами навчальних занять			Самостійна робота (год)	Вид індивідуального завдання	Форма підсумкового контролю (екзамен/залік)
				Лекції (год)	Практичні, семінарські (год)	Лабораторні			
Денна форма навчання	3	90	5	14	28		48	реферат	екзамен
Заочна форма навчання	3	90	5	4	2		84	реферат	екзамен

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод: загальна характеристика

Історичні причини й умови прийняття Конвенції. Вихідні засади Конвенції. її структура та зміст. Протоколи до Конвенції. Місце Конвенції у національних системах права України й інших держав-членів Ради Європи.

Тема 2 Європейський суд з прав людини: загальна характеристика

Порядок утворення, склад і внутрішня структура Суду. Компетенція Суду. Порядок і форми діяльності Суду. Право на звернення до Суду. Умови прийнятності заяви до розгляду в Суді та умови сумісності заяви з Конвенцією. Виконання рішень Суду. Роль Комітету Міністрів Ради Європи у контролі за виконанням рішень Суду.

Тема 3 Право на життя та заборона катування, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження та покарання у практиці Європейського суду з прав людини

Зміст права на життя у практиці Суду. Виникнення та припинення життя людини з точки зору ст. 2 Конвенції. Обов'язки держави, що впливають зі ст.2 Конвенції. Зміст заборони катування, нелюдського або такого, що принижує людську гідність, поводження чи покарання у практиці Суду. Зміст понять «катування», «нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження», «нелюдське або таке, що принижує гідність, покарання» у практиці Суду. Принцип «мінімального рівня жорстокості». Обов'язки держави, що впливають зі ст. 3 Конвенції. Ознаки катування у рішеннях Суду проти України

Тема 4 Право на свободу та особисту недоторканність у практиці Європейського суду з прав людини

Зміст та сфера дії права на свободу та особисту недоторканність у практиці Суду. Обов'язки держави, що кореспондують цьому праву. Вимоги до правомірного позбавлення особи свободи у практиці Суду. Практика Суду щодо випадків правомірного чи неправомірного позбавлення свободи, передбачених Конвенцією. Гарантії прав особи на свободу та на особисту недоторканність. Порушення права на свободу та особисту недоторканність у рішеннях Суду щодо України

Тема 5 Право на справедливий судовий розгляд та право на ефективний засіб юридичного захисту у практиці Європейського суду з прав людини

Право на суд у розумінні ст.6 Конвенції. Обмеження цього права. Поняття «суд», «цивільні права та обов'язки» і «кримінальне обвинувачення» у практиці Суду. Право на справедливий судовий розгляд у інтерпретації Суду. Принципи «справедливості» судового розгляду. Право на публічний судовий розгляд справи у інтерпретації Суду. Право на розгляд справи незалежним і безстороннім судом з погляду Суду. Право на розгляд справи упродовж розумного строку з точки зору Суду. Презумпція невинуватості: тлумачення Судом ч.2 ст.6 Конвенції. Права обвинуваченого у практиці Суду як гарантії права на суд. Зміст права на ефективний засіб правового захисту. Критерій «ефективності» такого засобу. Сфера застосування права на ефективний засіб національного правового захисту Співвідношення ст.13 з іншими статтями Конвенції. Типові порушення права на справедливий судовий розгляд та права на ефективний засіб юридичного захисту у рішеннях Суду щодо України

Тема 6 Право на повагу до особистого й сімейного життя та заборона дискримінації у практиці Європейського суду з прав людини Зміст права на повагу до приватного і сімейного життя, на повагу до

житла, права на недоторканність кореспонденції, телефонних розмов. Поняття «приватне життя», «сімейне життя», «житло» в інтерпретації Суду. Втручання у право на повагу до приватного і сімейного життя. Межі прав, передбачених ст.8 Конвенції. Обов'язки держави, що випливають зі ст.8 Конвенції. Баланс між інтересами особи та суспільства як

«лакмусовий папірець» виконання обов'язків держави щодо особи. Типові порушення права на повагу до особистого й сімейного життя у рішеннях Суду щодо України. Зміст заборони дискримінації. Несамостійний характер права на недискримінацію, передбаченого ст.14 Конвенції. Поняття та мотиви дискримінації. Ситуації стосовно дискримінації, що можуть і не можуть порівнюватися. Позитивні обов'язки держави із забезпечення права на недискримінацію та «дискримінація навпаки» («позитивна дискримінація»).

Тема 7 Свобода віросповідання та свобода вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини

Зміст свободи віросповідання. Поняття «свобода думки, совісті та віросповідання», «абсолютна свобода переконань», «сповідування переконань» в інтерпретації Суду. Втручання у свободу віросповідання. Критерії відповідності такого втручання Конвенції. Зміст свободи вираження поглядів. Сфера дії свободи вираження поглядів. Розмежування суджень про факти і оціночних суджень у практиці Суду. Втручання у свободу вираження. Критерії відповідності такого втручання Конвенції. Доктрина «сторожового пса». Типові порушення свободи віросповідання та свободи вираження поглядів у рішеннях Суду щодо України.

Тема 8 Право на свободу об'єднань і право мирно володіти майном у практиці Європейського суду з прав людини

Зміст права на створення профспілок та на участь у них. Зміст права на свободу мирних зборів. Позитивні обов'язки держави із забезпечення цього права. Зміст права на свободу об'єднань. Сфера дії права на свободу об'єднань. Втручання держави у право на свободу об'єднань. Критерії відповідності такого втручання Конвенції. Зміст права власності відповідно до Конвенції. Поняття власності. Загальні принципи права на повагу до власності. Втручання в користування майном. Справедлива рівновага між загальними інтересами та основоположними правами людини. Правомірне позбавлення власності: конвенційні вимоги та судова практика. Типові порушення права на свободу об'єднань і права мирно володіти майном у рішеннях Суду щодо України.

Тема 9 Практика застосування Європейським судом з прав людини інших статей Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї

Право на вільні вибори у практиці Суду. Вимоги до проведення виборів. Загальна характеристика практики застосування Судом матеріальних норм протоколів до Конвенції. Заборона рабства та примусової праці у практиці Європейського суду з прав людини. Поняття рабства та примусової праці Гарантії ст. 4 Конвенції Позитивні обов'язки держави, згідно зі ст. 4 Конвенції Зміст принципу «жодного покарання без закону» у практиці Суду. Сфера дії та межі ст. 7 Конвенції. Обов'язки держави згідно зі ст. 7 Конвенції Поняття шлюбу у практиці Суду. Сфера дії та межі ст. 12 Конвенції.

3.2 Тематика лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод: загальна характеристика	2	2
2.	Європейський суд з прав людини: загальна характеристика		
3.	Право на життя та заборона катування, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження та покарання у практиці Європейського суду з прав людини	2	
4.	Право на свободу та особисту недоторканність у практиці Європейського суду з прав людини		
5.	Право на справедливий судовий розгляд та право на ефективний засіб юридичного захисту у практиці Європейського суду з прав людини	2	
6.	Право на повагу до особистого й сімейного життя та заборона дискримінації у практиці Європейського суду з прав людини Зміст права на повагу до приватного і сімейного життя, на повагу до	2	2
7.	Свобода віросповідання та свобода вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини	2	
8.	Право на свободу об'єднань і право мирно володіти майном у практиці Європейського суду з прав людини	2	
9.	Практика застосування Європейським судом з прав людини інших статей Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї	2	
Усього годин		14	4

3.3 Тематика семінарських занять

№ з/п	Назва теми заняття	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод: загальна характеристика	2	1
2.	Європейський суд з прав людини: загальна характеристика	2	
3.	Право на життя та заборона катування, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження та покарання у практиці Європейського суду з прав людини	4	

№ з/п	Назва теми заняття	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
4.	Право на свободу та особисту недоторканність у практиці Європейського суду з прав людини	2	1
5.	Право на справедливий судовий розгляд та право на ефективний засіб юридичного захисту у практиці Європейського суду з прав людини	4	
6.	Право на повагу до особистого й сімейного життя та заборона дискримінації у практиці Європейського суду з прав людини Зміст права на повагу до приватного і сімейного життя, на повагу до	4	
7.	Свобода віросповідання та свобода вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини	4	
8.	Право на свободу об'єднань і право мирно володіти майном у практиці Європейського суду з прав людини	4	
9.	Практика застосування Європейським судом з прав людини інших статей Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї	2	
Усього годин		28	2

3.4 Самостійна робота студентів (СРС)

№ з/п	Тема СРС	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод: загальна характеристика	4	8
2.	Європейський суд з прав людини: загальна характеристика	8	10
3.	Право на життя та заборона катування, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження та покарання у практиці Європейського суду з прав людини	4	8
4.	Право на свободу та особисту недоторканність у практиці Європейського суду з прав людини	8	10
5.	Право на справедливий судовий розгляд та право на ефективний засіб юридичного захисту у практиці Європейського суду з прав людини	8	10
6.	Право на повагу до особистого й сімейного життя та заборона дискримінації у практиці Європейського суду з прав людини Зміст права на повагу до приватного і сімейного життя, на повагу до	4	10
7.	Свобода віросповідання та свобода вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини	4	10
8.	Право на свободу об'єднань і право мирно володіти майном у практиці Європейського суду з прав людини	4	10
9.	Практика застосування Європейським судом з прав людини інших статей Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї	4	8
Усього годин		48	84

Для формування навичок застосування стандартів Конвенції та аналізу прецедентної практики студентам у межах самостійної роботи пропонується вирішення наступних ситуаційних завдань (кейсів):

Кейс 1. Прийнятність індивідуальної заяви. Громадянин А. програв справу в національних судах щодо звільнення з роботи. Після рішення апеляційного суду він одразу звернувся до ЄСПЛ, не подаючи касаційної скарги, оскільки вважав її неефективною.

Завдання: визначити, чи дотримано вимогу вичерпання національних засобів юридичного захисту; які аргументи може навести заявник; які обставини мають значення для оцінки ефективності касаційного провадження.

Кейс 2. Право на справедливий суд і розумний строк. Цивільна справа про відшкодування шкоди розглядалася судами понад сім років. Затримки були зумовлені неодноразовим поверненням справи на новий розгляд, заміною складу суду та неявкою представників сторін.

Завдання: визначити, чи може така тривалість провадження свідчити про порушення статті 6 Конвенції; які критерії ЄСПЛ застосовує для оцінки розумності строку; які факти потрібно встановити для правового висновку.

Кейс 3. Доступ до суду. Особа пропустила строк звернення до адміністративного суду через тривалу госпіталізацію. Суд відмовив у поновленні строку, формально пославшись на пропуск процесуального строку, без аналізу медичних документів.

Завдання: оцінити, чи було обмеження доступу до суду пропорційним; визначити, які аргументи можуть підтверджувати порушення статті 6 Конвенції; запропонувати структуру правової позиції заявника.

Кейс 4. Право на повагу до приватного життя. Роботодавець встановив систему відеоспостереження в офісі без належного повідомлення працівників і використав записи як підставу для дисциплінарного стягнення.

Завдання: визначити, чи охоплюється ситуація статтею 8 Конвенції; застосувати тест законності, легітимної мети та необхідності в демократичному суспільстві; оцінити баланс між інтересами роботодавця і правом працівника на приватність.

Кейс 5. Свобода вираження поглядів і захист репутації. Журналіст опублікував критичний матеріал про діяльність посадової особи, використавши оціночні судження й посилання на документи з відкритих джерел. Національний суд зобов'язав журналіста сплатити значну компенсацію за шкоду діловій репутації.

Завдання: визначити, чи було втручання у свободу вираження поглядів необхідним у демократичному суспільстві; оцінити статус особи, предмет публічного інтересу, добросовісність журналіста та пропорційність санкції.

Кейс 6. Захист власності. Орган місцевого самоврядування скасував раніше наданий дозвіл на будівництво після того, як особа вже придбала земельну ділянку, уклала договори та розпочала підготовчі роботи. Компенсацію не було виплачено.

Завдання: визначити, чи існувало «майно» або легітимне очікування у розумінні статті 1 Першого протоколу; оцінити законність втручання, легітимну мету та справедливий баланс; сформулювати можливі способи захисту.

Кейс 7. Ефективний засіб юридичного захисту. Заявник скаржився на неналежні умови тримання під вартою. Національні органи розглянули його скарги формально, не забезпечивши ні припинення порушення, ні компенсації.

Завдання: визначити, чи може йтися про порушення статті 13 Конвенції; які ознаки має ефективний засіб юридичного захисту; які докази необхідні для обґрунтування позиції заявника.

Кейс 8. Виконання рішення ЄСПЛ. ЄСПЛ встановив порушення права заявника на справедливий суд і присудив справедливую сатисфакцію. Держава виплатила кошти, але не вжила загальних заходів для усунення системної проблеми, яка спричинила порушення.

Завдання: визначити різницю між індивідуальними та загальними заходами виконання; пояснити роль Комітету міністрів Ради Європи; запропонувати можливі загальні заходи для запобігання аналогічним порушенням.

3.5 Індивідуальні завдання

Однією з форм позааудиторної самостійної роботи студента є виконання індивідуальних завдань (ІЗ). ІЗ оцінюється окремою кількістю балів. Студенти виконують ІЗ у формі реферату.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Еволюція та сучасні реформи юрисдикційної структури Європейського суду з прав людини: повноваження органів Суду та виклики сьогодення.
 2. Поняття «прецедентного права» та правові позиції ЄСПЛ: механізми впливу рішень Суду на національне законодавство та правозастосовну практику України.
 3. Пілотні рішення Європейського суду з прав людини: правовий механізм, значення та вплив на усунення системних порушень прав людини в Україні.
 4. Позитивні та негативні зобов'язання держави щодо забезпечення права на життя (ст. 2 Конвенції): аналіз ключових прецедентів ЄСПЛ.
 5. Критерії розмежування катувань, нелюдського та принижуючого гідність поводження або покарання у практиці Європейського суду з прав людини (ст. 3 Конвенції).
 6. Процесуальні гарантії ефективного розслідування випадків застосування державою сили, що призвела до позбавлення життя або заподіяння шкоди здоров'ю: стандарти ЄСПЛ.
 7. Заборона рабства та примусової праці (ст. 4 Конвенції): сучасні виклики та тлумачення ЄСПЛ (торгівля людьми, експлуатація праці).
 8. Допустимі підстави позбавлення волі та процесуальні гарантії права на свободу та особисту недоторканність (ст. 5 Конвенції) у світлі практики ЄСПЛ.
 9. Поняття «розумного строку» та «справедливого судового розгляду» (ст. 6 Конвенції): аналіз ключових прецедентів ЄСПЛ щодо порушень в Україні.
 10. Презумпція невинуватості та право на ефективну правову допомогу у кримінальному провадженні за стандартами Європейського суду з прав людини.
 11. Вимога вичерпання внутрішніх засобів правового захисту (ст. 13 та 35 Конвенції): винятки, обсяг зобов'язань держави та практика застосування ЄСПЛ.
 12. Право на доступ до правосуддя: тлумачення ЄСПЛ (справи *Golder v. UK*, *Airey v. Ireland*) та його імплементація в національну правову систему.
 13. Поняття «сімейне життя» та «приватне життя» у тлумаченні ЄСПЛ: захист прав вразливих груп, репродуктивні права та усиновлення.
 14. Право на повагу до житла та кореспонденції: стандарти ЄСПЛ щодо обшуків, прослуховування та інших форм втручання держави.
 15. Межі свободи вираження поглядів (ст. 10 Конвенції): баланс між свободою слова, захистом репутації та національною безпекою у практиці ЄСПЛ.
 16. Свобода думки, совісті та релігії (ст. 9 Конвенції): практика ЄСПЛ щодо відмови від військової служби за переконаннями та діяльності релігійних організацій.
 17. Захист права власності (ст. 1 Протоколу № 1): критерії пропорційності втручання держави та виплата справедливої компенсації у практиці ЄСПЛ.
- Блок 5. Спеціальні категорії та імплементація
18. Особливості захисту прав дитини в практиці Європейського суду з прав людини: принцип найкращих інтересів дитини та право на спілкування з батьками.
 19. Аналіз практики ЄСПЛ щодо умов тримання під вартою в Україні: кваліфікація порушень за ст. 3 Конвенції та шляхи їх усунення.
 20. Імплементація рішень Європейського суду з прав людини в правозастосовну практику національних судів України: проблеми, перспективи та роль Верховного Суду.

3.6 Форми поточного, проміжного та підсумкового контролю

Контрольні заходи з перевірки успішності засвоєння навчального матеріалу з дисципліни включають: поточний контроль, виконання ІЗ, проміжний контроль.

Поточний контроль має на меті перевірку виконання завдань як аудиторної, так і самостійної роботи студентів та може проводитися в таких формах:

- заслуховування і публічне обговорення підготовлених виступів, доповідей з тематики занять;
- перевірка виконання практичних завдань на аудиторних заняттях;
- усне опитування або письмовий контроль на аудиторних заняттях;
- перевірка виконання завдань СРС.

Контроль виконання ІЗ здійснюється у формі перевірки виконання контрольної роботи.

Проміжний контроль проводиться у формі усного і письмового опитування за матеріалами тем змістових модулів курсу.

Формою *підсумкового контролю* з навчальної дисципліни «Практика Європейського Суду з прав людини» є залік.

При проведенні *підсумкового контролю* у формі електронного тестування використовується набір тестових завдань, які містяться в бібліотеці електронних курсів системи дистанційного навчання Moodle.

3.7 Методика навчання

Лекції (проблемні лекції, лекції-демонстрації з використанням мультимедійного обладнання).

Семінарські заняття (доповіді, виступи, публічне обговорення питань тем курсу, виконання завдань).

Самостійне навчання: виконання завдань самостійної роботи; індивідуальних завдань; робота з навчальною літературою, правовими джерелами.

4 КРИТЕРІЇ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Кожний вид поточної навчальної роботи студента оцінюються за 5-бальною шкалою.

Критерії оцінювання роботи студентів на семінарських, практичних заняттях, виконання завдань СРС:

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні

	неточності та незначні помилки. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки. Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання виконання ІЗ:

Критерії оцінювання виконання індивідуальних завдань (ІЗ)

Критерії оцінювання	
для дисциплін, вивчення яких завершується екзаменом	
10 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
8-9 балів	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання.
7 балів	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки. Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача.

Критерії оцінювання	
для дисциплін, вивчення яких завершується екзаменом	
6 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.
5 балів	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.
< 5 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Згідно з діючою в коледжі системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Підсумкова оцінка виставляється на підставі суми накопичених балів студентом, отриманих у ході поточного, рубіжного контролів, виконання ІЗ, складання заліку та екзамену (підсумковий контроль).

Схема розподілу балів:

Екзамен	50 балів (поточний, рубіжний контроль)	10 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	40 балів (підсумковий контроль)
---------	---	--	------------------------------------

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

Екзамен	30 балів (поточний, рубіжний контроль)	5 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	25 балів (підсумковий контроль)
---------	--	---	------------------------------------

Підсумкова семестрова оцінка за 100-бальною шкалою переводиться у національну шкалу відповідно до таблиці:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5 ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з вивчення навчальної дисципліни «Практика Європейського Суду з прав людини» є:

- тести;
- індивідуальні завдання;
- усні, письмові відповіді при проведенні контрольних заходів (рубіжний контроль);
- доповіді і виступи на заняттях;
- проведення опитування на заняттях;
- звіти з виконання завдань СРС;
- звіти з виконання практичних завдань;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

6 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ І МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Електронні ресурси: конспект лекцій, електронна бібліотека навчальної літератури, презентації окремих тем, банк тестів, методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів.

7 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Кучук А.М. Практика Європейського суду з прав людини. Ч. 1 : навч.-метод. посіб. / А.М. Кучук, О.В. Мінченко, О.О. Орлова. Дніпро: Середняк Т.К., 2021. 124 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/7536>.
2. Посібник із судової практики ЄСПЛ: Застосування норм законодавства ЄС у практиці Європейського суду з прав людини. 2024. URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_eu_law_in_echr_case-law_ukr3. Європейська Конвенція про громадянство. Міжнародний договір від 7 листопада 1997 р. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2001. № 11. С. 69 77.
4. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин від 5 листопада 1992 року. Офіційний вісник України. 2006. № 50. Ст. 3381.
5. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93.
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. Офіційний вісник України. 1998 р. № 13.
7. Конвенція про статус апатридів. Міжнародний договір від 28 вересня 1954 р. (Витяг). Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2001. № 11. С. 131 139.
8. Конвенція про статус біженців. Документ ООН від 28 липня 1951 р. (Витяг). Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2001. № 11. С. 111 120.
9. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93.
10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 13.
11. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / уклад. і наук. ред. О. Л. Жуковська. К. : ВІПОЛ, 2004. 960 с.
12. Європейський суд з прав людини. Судова практика. – Вип. 2 : Стаття 2 ЄКПЛ. "Право на життя" : у 3 кн. / за заг. ред. В. Г. Буткевича. К. : Ред. журн. "Право України", 2011. 1164 с.